

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

ΜΟΝΑΔΩΝ 4 & 5

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

Στο Προσχολικό Κέντρο Αθηνών λειτουργούν δύο Μονάδες Νηπιαγωγείου:
Η **Μονάδα 4** και η **Μονάδα 5**.

Κάθε μια από τις δύο Μονάδες διαθέτει τρεις τάξεις μεικτών ηλικιών (νηπίων – προνηπίων).

Το νηπιαγωγείο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό βήμα στη ζωή του παιδιού γιατί:

- Είναι η πρώτη επαφή του με ένα οργανωμένο περιβάλλον μάθησης, χωρίς όμως το αυστηρά δομημένο πρόγραμμα των επόμενων σχολικών βαθμίδων.
- Είναι ένας από τους βασικότερους, μετά την οικογένεια, θεσμούς κοινωνικοποίησης και συνύπαρξης με τους άλλους.

Ένα οργανωμένο περιβάλλον μάθησης που απευθύνεται σε μικρά παιδιά, όπως το νηπιαγωγείο, πρέπει να είναι ελκυστικό, να εμπνέει ασφάλεια, να προωθεί την αυτονομία τους και να τα προκαλεί να εμπλέκονται σε δραστηριότητες που υποστηρίζουν την φυσική, νοητική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Να δίνει ευκαιρίες για βιωματική γνώση και να χρησιμοποιεί το παιχνίδι ως τρόπο μάθησης.

Στο νηπιαγωγείο μας ακολουθείται το ωρολόγιο πρόγραμμα, το οποίο διαμορφώνεται σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών υποχρεωτικής εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών βασίζεται στη γνώση για το πώς μαθαίνουν και αναπτύσσονται τα παιδιά, καθώς και στο τί κινητοποιεί τη θέλησή τους για μάθηση. Διατρέχει όλες τις μαθησιακές περιοχές (**Προσωπική και Κοινωνική Ανάπτυξη, Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Δημιουργία και Έκφραση, Πληροφορική**). Είναι χωρισμένο σε τομείς και έχει ξεκάθαρους εκπαιδευτικούς στόχους.

Η **Προσωπική και Κοινωνική Ανάπτυξη** αποτελεί βασικό στόχο της προσχολικής αγωγής και προϋπόθεση για την ανταπόκριση του παιδιού στα διάφορα μαθησιακά ερεθίσματα. Αντανακλά την αναγκαιότητα μιας ολιστικής οπτικής στην αντιμετώπιση του παιδιού και αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός ατόμου που λειτουργεί ικανοποιητικά ως προς τις προσωπικές του ανάγκες και τις απαιτήσεις του περιβάλλοντος.

Ενισχύοντας λοιπόν την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, τα ενθαρρύνουμε :

- να αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως ένα άτομο ξεχωριστό με ιδιαίτερες ικανότητες και αξία

- να αποδέχονται τα συναισθήματα τους και να ελέγχουν τον τρόπο έκφρασής τους
- να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες που προκύπτουν και να επιλύουν συγκρούσεις
- να σέβονται τους κανόνες της ομάδας και τους άλλους
- να αντιλαμβάνονται και να κατανοούν τα συναισθήματα και τις απόψεις των άλλων
- να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με τους άλλους

Η θετική εικόνα για τον εαυτό τους, καθώς και η δυνατότητα ικανοποιητικής αλληλεπίδρασης τόσο με τους ενήλικες όσο και με τους συνομηλίκους, δίνουν στο παιδί ένα αίσθημα αυτοπεποίθησης και αποτελεσματικότητας για να μπορέσει να εξερευνήσει τον κόσμο. Επομένως η προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη αποτελεί προαπαιτούμενο για την κινητοποίηση, τη θετική στάση για μάθηση και την αποτελεσματική λειτουργία του παιδιού σε όλους τους μαθησιακούς τομείς.

Ο τομέας της **Γλώσσας** χωρίζεται στον **προφορικό** και στον **γραπτό λόγο**.

Τα παιδιά, μέσω ποικίλων δραστηριοτήτων, εξοικειώνονται με όλες τις εκφάνσεις της γλώσσας. Στο νηπιαγωγείο μας ο **προφορικός λόγος** ενισχύεται με :

- τη συμμετοχή σε συζητήσεις
- τη διήγηση προσωπικών εμπειριών
- την περιγραφή αντικειμένων και γεγονότων
- την αφήγηση παραμυθιών και ιστοριών
- την αιτιολόγηση απόψεων και πράξεων
- τη χρήση επιχειρημάτων

Η κατάκτηση του προφορικού λόγου είναι προϋπόθεση για την εκμάθηση της γραφής και της ανάγνωσης. Τα παιδιά μαθαίνουν να γράφουν με επιτυχία όταν συνειδητοποιούν προοδευτικά τη σχέση ανάμεσα στα γράμματα και τους ήχους. Το περιβάλλον των τάξεων του νηπιαγωγείου είναι έτσι διαμορφωμένο ώστε να διευκολύνει και να ενθαρρύνει αυτή τη διαδικασία.

Ο **Γραπτός λόγος** ενθαρρύνεται καθημερινά στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που έχουν νόημα για τα ίδια τα παιδιά και με σαφή επικοινωνιακό στόχο. Τα παιδιά διαμορφώνουν σταδιακά στάσεις, γνώσεις και δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Έτσι επιτυγχάνεται ο « αναδυόμενος γραμματισμός » .

Τα παιδιά γράφουν:

- το όνομά τους στις εργασίες τους
- προσκλήσεις για εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο χώρο του νηπιαγωγείου
- τα ονόματα των φίλων τους
- τους κανόνες της τάξης
- ένα βιβλίο ή μια δική τους ιστορία
- επιστολές προς τους φίλους τους και προσωπικά μηνύματα
- αφίσες
- λίστες

Τη διαδικασία εκμάθησης τόσο της γραφής όσο και της ανάγνωσης διευκολύνει το πλούσιο, σε υλικό γραπτού λόγου, περιβάλλον των τάξεων του νηπιαγωγείου.

Έτσι στις τάξεις του νηπιαγωγείου υπάρχουν:

- καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών
- καρτέλες με λέξεις
- πίνακες αναφοράς με τα ονόματα των παιδιών, τα καιρικά φαινόμενα, τα χρώματα, τις μέρες της εβδομάδας κ.α
- ποικιλία σε υλικό έντυπου λόγου (λογοτεχνικά βιβλία- παραμύθια, περιοδικά, ενημερωτικά φυλλάδια, χάρτες, σχεδιαγράμματα κ.α.)
- πλούσιο υλικό βασισμένο στο εκπαιδευτικό σύστημα της Μαρίας Μοντεσσόρι

Φυσικά τόσο η προφορική επικοινωνία όσο και η γραπτή έκφραση διατρέχουν όλα τα παιδαγωγικά προγράμματα του νηπιαγωγείου.

Στόχος του προγράμματος των **Μαθηματικών** για το νηπιαγωγείο είναι να βοηθήσει τα παιδιά, μέσα από βιωματικές καταστάσεις, να αντιληφθούν την μαθηματική σκέψη αλλά και τον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούμε τα μαθηματικά στη ζωή μας για να ερμηνεύσουμε τον κόσμο .

Έτσι δίνουμε καθημερινές ευκαιρίες για :

- να απαριθμούν και να μετρούν
- να ομαδοποιούν , να σειροθετούν, να ταξινομούν αντικείμενα ανάλογα με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τις ιδιότητές τους
- να αντιστοιχούν ποσότητες με αριθμό

- να οργανώνουν και να επεξεργάζονται δεδομένα, χρησιμοποιώντας πίνακες διπλής εισόδου
- να αντιλαμβάνονται τη θέση των αντικειμένων και του εαυτού τους στο χώρο και να προσανατολίζονται
- να αναγνωρίζουν σχήματα στο χώρο
- να μετρούν (βάρος, ύψος, μήκος, πλάτος, χρόνο, θερμοκρασία, εμβαδόν, όγκο) με τη χρήση εργαλείων μέτρησης και με τη βοήθεια της τεχνολογίας να κάνουν εκτιμήσεις, να διατυπώνουν υποθέσεις, να επιλύουν προβλήματα. Όλα απαραίτητα για την κατάκτηση της μαθηματικής σκέψης

Για την υποστήριξη των παραπάνω στόχων, σε κάθε τάξη του νηπιαγωγείου, υπάρχει πλούσιο υλικό με κάρτες και μαθηματικά παιχνίδια, καθώς και το μαθηματικό υλικό της Μοντεσσόρι, το οποίο βοηθά τόσο στην κατάκτηση όσο και στην εμπέδωση των στόχων.

Επίσης στην κατάκτηση των μαθηματικών εννοιών συμβάλλει στην πράξη η καθημερινότητα των παιδιών μας στο νηπιαγωγείο όταν :

- τακτοποιούν τα αντικείμενα που χρησιμοποίησαν, ξεχωρίζοντάς τα ανά χρώμα, ανά μέγεθος κ.α
- μοιράζουν ρόλους και καθήκοντα
- παίζουν με το οικοδομικό υλικό (ο ψηλότερος πύργος, ο κοντύτερος πύργος)
- αντιλαμβάνονται πόσα λείπουν ή πόσα περισσεύουν σε διάφορες καθημερινές καταστάσεις
- βάζουν σε σειρά αντικείμενα και τα μετρούν

Το **Φυσικό Περιβάλλον** (ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον) αποτελεί και αυτό αντικείμενο μελέτης για το νηπιαγωγείο.

Ρόλος του νηπιαγωγείου είναι να ενθαρρύνει και να οργανώνει τις αυθόρμητες διερευνήσεις των παιδιών ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τον κόσμο που μας περιβάλλει.

Τα παιδιά διδάσκονται, μέσα από οργανωμένες δραστηριότητες ή και πιο αυθόρμητες διαδικασίες, τις ανθρώπινες σχέσεις και ανάγκες, τα ανθρώπινα δημιουργήματα και τη σχέση τους με το περιβάλλον. Διδάσκονται την ιστορία και την πορεία του ανθρώπου μέσα στο χρόνο. Διευρύνουν τις αντιλήψεις τους για το χώρο. Διαπιστώνουν πως οι άνθρωποι, τα πράγματα και οι ιδέες, ταξιδεύουν από το ένα μέρος στο άλλο, διαβάζουν χάρτες και σχεδιαγράμματα, μαθαίνουν Γεωγραφία.

Μέσα από τις Φυσικές Επιστήμες γνωρίζουν τον φυσικό κόσμο. Παρατηρούν τα ζώα, τα φυτά και παρακολουθούν την ανάπτυξή τους. Παίζουν με το χώμα και το νερό. Ρωτούν για τον καιρό, τα καιρικά φαινόμενα και την επίδρασή τους στο περιβάλλον.

Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν επιστημονικά εργαλεία, να κάνουν πειράματα με διάφορα υλικά, να παρατηρούν και να βγάζουν συμπεράσματα.

Η **Δημιουργία και Έκφραση** περιλαμβάνει προγράμματα δραστηριοτήτων σχετικών με τις τέχνες και τη φυσική αγωγή. Όλοι οι στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος του νηπιαγωγείου μπορούν να οδηγήσουν, να καταλήξουν ή να περάσουν μέσα από τις τέχνες. Η τέχνη είναι έκφραση και εσωτερική ανάγκη του παιδιού, επομένως το αφορά.

Μέσα από τις **Εικαστικές Τέχνες** το παιδί :

- εξασκείται στο συντονισμό ματιού-χεριού, που είναι προϋπόθεση για την εκμάθηση της γραφής.
- εξάπτει τη φαντασία και τη δημιουργικότητά του
- αναπαριστά τη σκέψη του
- εκφράζει συναισθήματα
- καλλιεργεί την αισθητική του
- μαθαίνει να χρησιμοποιεί διαφορετικά υλικά και τεχνικές

Μέσω της **Δραματοποίησης** και του **Θεατρικού Παιχνιδιού** το παιδί εκφράζεται, δημιουργεί, επικοινωνεί, μαθαίνει τον εαυτό το και τον κόσμο, απελευθερώνεται.

Μέσω της **Φυσικής Αγωγής** μαθαίνει τις δυνατότητες και τα όριά του, βελτιώνει τη φυσική του κατάσταση, ασκείται, κοινωνικοποιείται, συνεργάζεται, τηρεί και σέβεται κανόνες.

Μέσα από τη **Μουσική** το παιδί :

- καλλιεργεί την αισθητική του ικανότητα και ευαισθησία
- μαθαίνει να ελέγχει την αναπνοή του, να σταματά στις παύσεις, να τραγουδά στο σωστό τόνο
- μαθαίνει να συντονίζει τη φωνή του με τη φωνή της ομάδας
- καλλιεργεί τη διατήρηση της συγκέντρωσης προσοχής
- διακρίνει ήχους, ηχόχρωμα , διαβαθμίσεις της έντασης και του ρυθμού
- δημιουργεί τις δικές του μουσικές συνθέσεις

Σκοπός της εισαγωγής της **Πληροφορικής** είναι η εξοικείωση των παιδιών με τον Η/Υ ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας και παρουσίασης εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επίσης βοηθός στην πρώτη επαφή των παιδιών με την τεχνολογία είναι το ρομποτάκι μας, η **Έξυπνη Μέλισσα**. Το ρομποτάκι αυτό προγραμματίζεται από τα ίδια τα παιδιά και τα εισάγει στον προγραμματισμό και στον αλγοριθμικό τρόπο σκέψης.

Στο ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου μας εντάσσεται και το μάθημα των **Αγγλικών** που πραγματοποιείται από τις παιδαγωγούς των τάξεων μία φορά την

εβδομάδα. Τα νήπια και τα προνήπια, μέσα από αγγλικά τραγούδια, δημιουργικά παιχνίδια και χειροτεχνίες, έρχονται σε μια πρώτη επαφή με την αγγλική γλώσσα.

Στόχος των Προγραμμάτων Σπουδών είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά. Τα προγράμματα οργανώνονται γύρω από θέματα που προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών και είναι παιδαγωγικά κατάλληλα. Τα παιδιά εργάζονται **ατομικά** ή **ομαδικά** είτε πάνω σε ένα **θέμα** που επέλεξε η ίδια η νηπιαγωγός (*Το θέμα βρίσκεται στο κέντρο και ταυτόχρονα αλληλεπιδρά με τους περισσότερους τομείς του εκπαιδευτικού προγράμματος*) είτε πάνω σε ένα **σχέδιο εργασίας – project** (*ανοιχτή δράση ως προς τις διαδικασίες, το περιεχόμενο καθώς και το χρόνο ολοκλήρωσης*) που επιλέχθηκε από τα ίδια τα παιδιά.

Πρωτεύοντα ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία έχει το **ελεύθερο παιχνίδι**. Ατομικό ή ομαδικό σε ελκυστικά οργανωμένες γωνιές των τάξεων ή στην αυλή, επιτρέπει στα παιδιά να αναπτύσσονται, να ανακαλύπτουν, να χρησιμοποιούν δημιουργικά υλικά και μέσα, να πειραματίζονται, να επικοινωνούν, να συνεργάζονται και να κοινωνικοποιούνται.

Η μάθηση για να είναι επιθυμητή στο μικρό παιδί πρέπει να προσφέρεται σαν παιχνίδι, να είναι διασκεδαστική, να το αφορά, να είναι συνδεδεμένη με την καθημερινότητά του, με τα βιώματα που κουβαλά από το σπίτι του. Το παιχνίδι λοιπόν στο χώρο του νηπιαγωγείου, σε κάθε ευκαιρία, αξιοποιείται ως μέσο διδασκαλίας εννοιών και δεξιοτήτων.

Η έρευνα αποκαλύπτει πως τα πιο αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα είναι εκείνα που επιτυγχάνουν συνεργασίες ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία (Εκπαιδευτικούς, Γονείς και Παιδιά). Η αγωγή του νηπίου είναι έργο συλλογικό καθώς τα κύρια περιβάλλοντα του νηπίου είναι το οικογενειακό και το σχολικό.

Στα πλαίσια λοιπόν της συνεργασίας μας και προκειμένου να ολοκληρωθούν με επιτυχία οι εκπαιδευτικοί στόχοι των προγραμμάτων που εφαρμόζονται στις τάξεις, ίσως χρειάζεται να ενισχύετε το έργο μας, εφόσον σας ζητηθεί, με τους εξής τρόπους:

- με πληροφορίες από το σπίτι και το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον
- με την προμήθεια υλικών που μπορεί να είναι άχρηστα στο σπίτι (εφημερίδες, κενές συσκευασίες προϊόντων κ.α.)
- με την ενίσχυση των παιδιών στην διεκπεραίωση μιας εργασίας για το σπίτι
- με τον δανεισμό έντυπου ή άλλου υλικού που υπάρχει στο σπίτι

Μα κυρίως με την **άμεση ανταπόκρισή** σας σε αυτό που τα παιδιά θα σας μεταφέρουν στο σπίτι ως πληροφορία.

Μέσα στο πλαίσιο λοιπόν της συνεργασίας μας οργανώνουμε τρεις απογευματινές **ατομικές εκπαιδευτικές συναντήσεις** κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, με στόχο την ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο του παιδιού.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό, για τις όποιες δυσκολίες του παιδιού να υπάρχει καλή επικοινωνία και συνεργασία οικογένειας-σχολείου, ώστε αυτές να αντιμετωπίζονται έγκαιρα για το συμφέρον του παιδιού και την πρόοδό του.

Οι γονείς είναι τα πιο σημαντικά πρόσωπα στον κόσμο των παιδιών.Όταν τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι το σχολείο και το σπίτι συνεργάζονται αρμονικά, τότε οι δύο κόσμοι τους ενώνονται.

Επιθυμούμε από τους γονείς την στήριξή τους και την έμμεση εμπλοκή τους στις εκπαιδευτικές δράσεις των παιδιών.

Είναι ιδιαίτερος σημαντικό να υπάρχει **σύνδεση και συνέχεια των γνώσεων** που τα παιδιά κατακτούν στο σχολείο, με τις δραστηριότητες που οι γονείς επιλέγουν να κάνουν με τα παιδιά τους στο σπίτι.

Επειδή η γνώση κατακτάται ευκολότερα μέσα από τη χρησιμότητά της για την ίδια τη ζωή, προτείνουμε στους γονείς μαζί με τα παιδιά τους :

- να προσπαθούν να διαβάζουν τις πινακίδες και τις επιγραφές που συναντούν στο δρόμο
- να παρατηρούν τους τίτλους και τις εικόνες των εφημερίδων, των περιοδικών και να προσπαθούν να διαβάζουν
- να γράφουν μαζί λίστες για το σούπερ-μάρκετ
- να διαβάζουν μαζί μια συνταγή και την εκτελούν (να μετρούν, να ζυγίζουν τις ποσότητες των υλικών)
- να παίζουν επιτραπέζια παιχνίδια
- να διαβάζουν στα παιδιά βιβλία που τους ζητούν τα ίδια .Να συζητούν με το παιδί για την υπόθεση ή για τα πρόσωπα της ιστορίας

Η θετική εμπειρία της φοίτησης στο νηπιαγωγείο και η σωστή συνεργασία σχολείου και οικογένειας αποτελεί το θεμέλιο λίθο για την **ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο Δημοτικό** και στη ζωή γενικότερα.

Οι **κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες** που θα πρέπει να καλλιεργηθούν στο σπίτι και στο σχολείο και θα ενισχύσουν ακόμα περισσότερο την προσωπική πρόοδο του κάθε παιδιού είναι:

- Να πειθαρχούν σε βασικούς κανόνες συμπεριφοράς μέσα και έξω από την τάξη
- Να μπορούν να ρυθμίσουν μόνα τους τις σχέσεις τους με τους συνομηθικούς. Να λύνουν τις διαφορές τους με τη συζήτηση. Να γνωρίζουν τα συναισθήματά τους και να τα εκφράζουν με λόγια. Να αναγνωρίζουν και να σέβονται το συναίσθημα του άλλου.
- Να αυτοεξυπηρετούνται στο φαγητό, στην τουαλέτα, να ντύνονται μόνα τους. Να είναι υπεύθυνα για τα δικά τους πράγματα.
- Να ακούν, να παρακολουθούν, να κατανοούν και να εκτελούν προφορικές οδηγίες. Να παρακολουθούν μια συζήτηση και να συμμετάσχουν σε αυτή.

Η μάθηση είναι μια ενεργητική διαδικασία όπου τα παιδιά οικοδομούν σταδιακά τη γνώση μέσα από τη δική τους δραστηριότητα.

Αν τα παιδιά αισθάνονται ότι το περιβάλλον τους είναι ασφαλές, φιλικό και τα στηρίζει, τότε θα τολμήσουν να είναι ο εαυτός τους, δε θα φοβηθούν να κάνουν λάθη και θα μάθουν να αποδέχονται τις συνέπειες χωρίς να απογοητεύονται.

Τα παιδιά έχουν ανάγκη να είναι ελεύθερα, να αναπτύσσονται με το δικό τους ρυθμό, με τις δικές τους ικανότητες και δυνατότητες. Έχουν ανάγκη, να είναι σίγουρα πως κάθε προσπάθεια επιβραβεύεται, πως κάθε βήμα, έστω και μικρό, είναι πολύ σημαντικό.

Είμαστε παρόντες στη ζωή τους διακριτικά και με περισσή αγάπη. Αφουγκραζόμαστε τις ανάγκες, τους φόβους και τις αγωνίες τους. Δίνουμε ευκαιρίες να εκφράζουν τα συναισθήματά τους και πάνω απ'όλα δεν ξεχνάμε να τους θυμίζουμε καθημερινά την άνευ όρων αγάπη μας.

Υπεύθυνη Μονάδας 4

Μαρία Δημητριάδου

Υπεύθυνη Μονάδας 5

Βικτωρία Κουφιώτου

Υπεύθυνη Παιδαγωγικού Προγράμματος Νηπιαγωγείου

Ιωάννα Τενεκίδου